

ЗВІТ
про роботу Науково-дослідного центру Європейських студій
в період з 31.08.2021 по 31.12.2024 року

Центр Європейських студій було засновано в НУЧК 31 серпня 2021 року у межах Днів європейської спадщини та відповідно до стратегічного курсу України на європейську інтеграцію – з метою посилення освітніх і наукових практик, орієнтованих на європейські цінності.

Мета діяльності Центру – об'єднати зусилля фахівців у галузі вивчення історії Європи, європейської інтеграції, популяризації європейських цінностей та культурної спадщини.

Основними завданнями центру є: організація досліджень у галузі історії Європи; залучення вітчизняних і зарубіжних фахівців, наукові інтереси яких пов'язані з історією Європи та європейської інтеграції; підготовка монографій, збірників наукових праць, навчально-методичних посібників; проведення наукових конференцій, семінарів, круглих столів з питань історії, культури Європи та європейської інтеграції; надання консультацій у підготовці проєктних заявок для участі у європейських грантових програмах та інші.

Сайт ЦЄС

<https://sites.google.com/view/ces-nuchk-ua/>

Склад команди ЦЄС:

Керівник (згідно Положення – Директор)

Кеда Марина Костянтинівна – к.і.н., доцент кафедри всесвітньої історії та міжнародних відносин.

<https://orcid.org/0000-0003-3458-1299>

Члени Центру:

Дятлов Володимир Олександрович

<https://orcid.org/0000-0002-4320-7795>

Коваленко Ольга Олександрівна

<https://orcid.org/0000-0002-0456-3834>

Кондратьєв Ігор Вікторович

<https://orcid.org/0000-0003-0696-2254>

Міден Ервін Лотарович (до 2022 року)

Соломенна Тетяна Валеріївна

<https://orcid.org/0000-0001-6483-5590>

Партнери

ЕАСЕА – Європейська виконавча агенція з освіти та культури Європейського Союзу

ФМА – Асоціація колишніх членів Європейського Парламенту

RSCAS EUI – Центр передових досліджень Робера Шумана
Європейського університету Флоренції (Італія)

APREI – Українська Асоціація викладачів та дослідників Європейської
інтеграції

УАЄС – Українська Асоціація Європейських Студій

Erasmus+ офіс України

Управління культури та туризму Чернігівської міської Ради

ГО Вектор Плюс

Чернігівський обласний художній музей ім. Г. Галагана

Чернігівський обласний історичний музей ім. В. Тарновського

ЗАХОДИ

За означений період ЦЄС було проведено низку міжнародних, всеукраїнських та регіональних заходів.

2021 року:

14 вересня 2021 р. в Навчально-науковому інституті історії та соціогуманітарних дисциплін Національного університету «Чернігівський колегіум» відбулась **презентація Центру**.

З вітальним словом виступили в.о. ректора НУЧК пані Світлана Стрілець, перший проректор, проректор з наукової роботи НУЧК професор Володимир Дятлов, заступник начальника управління, начальник відділу туризму та промоції міста управління культури і туризму Чернігівської міської ради пані Катерина Литвин, директор Навчально-наукового інституту історії та соціогуманітарних дисциплін професор Олександр Коваленко, які зазначили важливість відкриття такого Центру в контексті євроінтеграційного вибору України.

Представник Національного Еразмус+ офісу України, експерт напряму Жан Моне програми ЄС Еразмус+ пан Петро Крайнік розповів про оновлені можливості напряму, зміни у процедурі подання грантових заявок, дав цінні рекомендації щодо заповнення електронної форми. Голова української Асоціації викладачів та дослідників європейської інтеграції пані Ірина Сікорська навела приклади подібних європейських дослідницьких Центрів, їх діяльності та перспективи розвитку в Україні. Під час презентації також виступили керівники європейських проєктів НУЧК, які розповіли про основні досягнення і здобутки.

Вже за кілька днів - **16 вересня 2021 р.** ЦЄС організував проведення **круглого столу «Європейський простір інклюзивної освіти: виклики та можливості для України».** (детальніше – див. у звіті за 2021 рік)

Крім того, з **вересня по грудень 2021 року** проводилась наступна діяльність:

- **листування** з офіцерами та сервісними службами програми Erasmus+ ЄС з приводу оновлення бази НУЧК в ЄС у зв'язку з виборами нового

ректора Університету. Підготовлено документи та оновлено рахунок НУЧК в базі ЄС.

- на платформу Erasmus+ Project results завантажено **результати** проєкту «Європейські антитоталітарні практики», за якими отримано балансовий платіж у сумі 6804.00 євро.
- викладачам НУЧК надавались **консультації** щодо можливостей європейського фінансування для НУЧК та заповнення аплікаційних форм для програм 2021-2022 року.
- фахівцями Центру проводилась робота по підготовці до публікації статей з європеєзнавчої тематики для фахового збірника Вісник НУЧК. Прорецензовано, відредаговано і подано до друку 26 публікацій.

2022-2023 роки

- 27 грудня 2022 р., відбулася **презентація проєкту «Вивчення Європи: освітній вимір»**. Під час проведення заходу з вітальним словом виступили: начальник Управління освіти і науки Чернігівської облдержадміністрації Юрій Музика, перший проректор, проректор з наукової роботи НУЧК, д.і.н., професор Володимир Дятлов та директор Навчально-наукового інституту історії та соціогуманітарних дисциплін імені О.М. Лазаревського НУЧК, д.і.н., професор Олександр Коваленко. Були присутні вчителі, директора шкіл Чернігова та області, викладачі та студенти університету, журналісти та громадські активісти.

Керівник проєкту к.і.н, доцент Марина Кеда розповіла присутнім про основні вектори роботи центру.

- 27 грудня 2022 року був проведений **Круглий стіл «Викладання історії ЄС у закладах загальної середньої та професійно-технічної (професійної) освіти: виклики для України»**. Участь у його роботі взяли вчителі та директори шкіл міста Чернігова та області, співробітники Центру Європейських студій та викладачі університету. Проблеми викладання історії ЄС активно обговорювали: Олена Гринь – вчитель-методист, вчитель історії Чернігівського обласного наукового ліцею, кандидат історичних наук, доцент; Людмила Павленко – консультант із суспільних дисциплін КУ «Центр професійного розвитку педагогічних працівників Чернігівської міської ради», кандидат історичних наук, доцент; Дмитро Петровський – директор Ведильцівської гімназії Михайло-Коцюбинської селищної ради Чернігівської області; Світлана Рубан – директорка Чернігівського колегіуму № 11 Чернігівської міської ради Чернігівської області; Олена Соловійова – заступник директора з навчально-виховної роботи КЗ «Чернігівське ВПУ», викладач суспільних дисциплін; Ольга Шелест - директорка СЗСШ №1 № 1 Чернігівської міської ради Чернігівської області та інші учасники. За результатами роботи була сформована

робоча група проєкту, яка буде розробляти відповідні навчальні матеріали.

- Одним із найбільш успішних заходів стала всеукраїнська **Зимова Школа «Європейські програми для галузі освіти: можливості для України»** (лютий, 2023 р.) для освітян всіх рівнів. В її діяльності взяли участь 83 учасники з усієї України. В її рамках та за її підтримки тільки від НУЧК було розроблено і подано 19 проєктних заявок на конкурс програми Erasmus+ напряму Жан Моне. У результаті три проєкти отримали фінансування від ЄС, що принесло університету загалом 90 000.00 євро.
- Щороку викладачами ЦЄС (Кондратьєв І.В., Соломенні Т.В., Кеда М.К.) проводився **курс підвищення кваліфікації для освітян «Європейський Союзі: вчора, сьогодні, завтра»**. За два роки курс пройшли 57 представників освітніх закладів різного рівня з усієї України, які отримали сертифікати НУЧК державного зразка.
- 27 квітня 2023 Директор ЦЄС Кеда М.К. зустрілась з єврокомісаром з питань інновацій, досліджень, культури, освіти і молоді **Марією Габріель** в Дослідницькому центрі ЄС в м. Іспра (Італія). Було обговорено освітні та наукові досягнення Чернігівського регіону в умовах війни та низку питань, пов'язаних із підтримкою українських університетів.

2024 рік

- 1) Одним із найбільш успішних заходів стала **Міжнародна наукова конференція "Вивчення та викладання історії Європейського Союзу: виклики для України"**, яка відбулась 23-24 травня 2024 року. Захід об'єднав понад 55 європейських та українських політиків, науковців та освітян для обміну досвідом з наступних питань:
 - нові виклики у викладанні, дослідженні та вивченні історії Європейського Союзу;
 - питання розвитку ЄС у часи невизначеності;
 - сучасна освітня, культурна та дослідницька політика Європейського Союзу;
 - співробітництво Європейського Союзу та України в культурно-освітній сфері в контексті євроінтеграції;
 - передовий досвід співпраці закладів освіти щодо навчання та викладання історії Європейського Союзу;
 - нові історіографічні та методологічні підходи щодо євроінтеграційних досліджень;
 - поглиблення знань про європейські освітні та культурні практики в Україні.

Перший день роботи конференції розпочався з публічної лекції Біргіт Дайбер, депутатки Європейського Парламенту, на тему "Європейський Союз і Україна: співпраця заради миру?". Пані Дайбер висловила щиру

солідарність з народом України та захоплення діяльністю освітніх установи у часи війни. Шановна гостя детально зупинилась на основних кроках становлення Європейського об'єднання, наголосила на перспективах співпраці ЄС та України, в тому числі й у галузі культури, освіти та науки.

- 2) Проведено всеукраїнську **Зимову Школу «Європейські програми для галузі освіти: можливості для України»** (15-26 січня 2024 р.) для освітян всіх рівнів. В її діяльності взяли участь 28 учасників з усієї України. В її рамках та за її підтримки тільки від НУЧК було розроблено і подано 6 проєктних заявок на конкурс програми Erasmus+ напряму Жан Моне.
- 3) Викладачами ЦЄС (Кондратьєв І.В., Соломенна Т.В.) було проведено **курс підвищення кваліфікації для освітян «Європейський Союз: вчора, сьогодні, завтра»**. За звітний період курс успішно пройшли 25 представників освітніх закладів різного рівня, які отримали сертифікати НУЧК державного зразка.

ПУБЛІКАЦІЇ

За **2022-2023 рр.** членами ЦЄС було видано низку публікацій, основними з яких стали:

- Дятлов В.О. Реформація у Німеччині. Люди. Ідеї. Практики. Чернігів : Десна Поліграф, 2023. 380 с.
- Кеда М.К. Проєктний менеджмент у закладах освіти: Практикум [Текст] / М.К. Кеда. Чернігів : SCRIPTORIUM, 2023. 148 с.
- Кеда М.К., Соломенна Т.В. Культурна політика Європейського Союзу. Хрестоматія : навч. посіб. Чернігів: Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка, 2022. 468 с.
- Важливим здобутком діяльності ЦЄС стала розробка низки **дидактичних матеріалів «Європейський Союз: вчора, сьогодні, завтра»** для закладів загальної середньої та професійно-технічної (професійної) освіти. Запропоновані матеріали є комплексом методичних розробок уроків з історії України, всесвітньої історії, громадянської освіти та години спілкування. Вони присвячені питанням витоків та процесу євроінтеграції, економічного і політичного аспектів генези євроінтеграційних процесів країн Західної Європи, культурної політики Європейського Союзу, проблемам інтеграції, глобалізації, міграційних процесів, європейського вибору України та підтримки України країнами-членами ЄС в умовах російсько-української війни. Кейс матеріалів до кожної теми містить конспект, тестові завдання для перевірки ступеня засвоєння учнями навчального матеріалу та презентації. Матеріали містять списки

додаткових ресурсів, найновішої літератури для подальшого поглиблення теми за бажанням учителя, а також для організації наукової роботи здобувачів освіти.

- Збірка студентських наукових праць **Juvenia Studia** 2023. № 13.
- У рамках співпраці зі школами та Євроклубами області було підготовано **плакати** для використання у закладах освіти: "Країни Європейського Союзу", "Символи Європейського Союзу", "Посадовці ЄС", "Інститути ЄС". На сайті проєкту SEED вони доступні для скачування і друку у високій якості. Друковані плакати було передано школам міста і області.
- У рамках співпраці з громадами області видаються інформаційні **Дайджести**, в яких висвітлюється діяльність ЦЄС. Друковані екземпляри передаються представникам громад області.

За **2024 рік** членами ЦЄС було видано низку публікацій, основними з яких стали:

- **Аналітичні звіти** з емпіричних досліджень
 - 1) Нароненко, D., Keda, M. (2024). Perception and Formation of European Values Among the Population of Chernihiv Region of Ukraine. Analytical Report. Chernihiv: T.H. Shevchenko National University «Chernihiv Colehium», 2024. 44 p. <https://doi.org/10.58407/zvit2024>
 - 2) Нароненко, D., Keda, M. (2024). Оцінка європейських і демократичних цінностей учасниками освітніх курсів у рамках проєкту «Вивчення Європи: освітній вимір». Чернігів, НУЧК, 2024. 19 p. <https://doi.org/10.58407/osvitnikurs2024>
- **Вісник НУЧК Випуск 28 (184).** 2024. URL: <http://surl.li/glwocq> (фахове видання, категорія В) в якому зібрано наукові статті за підсумками вказаної міжнародної конференції. Номер об'єднав 21 дослідження як з сучасної історії Європейського Союзу та перспектив його розширення в умовах невизначеності, так і з практик викладання історії ЄС у закладах освіти різних типів.
- Збірка студентських наукових праць **Juvenia Studia** 2024. № 14.
- **Відеоматеріали.** Було розроблено модуль вибіркокових дисциплін «Європейські студії» і створено низку відео-роліків для промоуції його курсів. Також створено рекламний ролик про Освітню програму 014_03 (Середня освіта. Історія та громадянська освіта), особливістю якої є її євроінтеграційний вектор. <https://www.youtube.com/playlist?list=PLDntfY6A2AFyCJLuuc-cM8C6eV2r9KzP>

- Також учасниками ЦЄС було видано низку навчально-методичних посібників та наукових статей, розвідок, тез конференцій різного рівня. З даними публікаціями можна ознайомитись на сторінках проєктів та через наукові профілі членів ЦЄС.

СТАЖУВАННЯ

Значним досягненням роботи Центру в 2024 році стала організація міжнародного стажування членів ЦЄС (Дятлова В.О., Кондратьєва І.В., Соломенної Т.В.) у Європейському університеті Флоренції (Італія).

Стажування проходило з 22 лютого по 4 березня 2024 р. Його метою стало вивчення нових підходів до викладання та дослідження історії Європи та робота в Архівах Європейського Союзу.

В ході візиту було організовано низку **заходів** у приймаючому університеті (EUI):

27 лютого

- Семінар в Центрі передових досліджень Робера Шумана (RSCAS) "Нові підходи до викладання історії Європи".

28 лютого

- Семінар в Центрі передових досліджень Робера Шумана (RSCAS) "Європейський Союз-Україна - нові вектори співробітництва"

29 лютого

- Презентація монографії професора Дятлова В.О. Реформація у Німеччині. Люди. Ідеї. практики.

За [посиланням](#) доступний повний звіт про стажування, описи заходів та тези доповідей учасників.

МІЖНАРОДНІ ПРОЄКТИ

Важливим напрямком роботи ЦЄС стала проєктна діяльність.

2021-2022 рр. року було завершено роботу над проєктами «Європейські антитоталітарні практики» й отримано балансовий платіж у сумі 6804.00 євро, та «Культурний вимір Європи» (балансовий платіж 14297.48 євро).

2022 року в складних умовах оточення і часткової окупації міста членами ЦЄС було завершено підготовку і згодом виграно **проєкт** «Вивчення Європи: освітній вимір» (SEED) (Erasmus+ Jean Monnet Center of Excellence 101085480—SEED—ERASMUS-JMO-2022-HEI-TCH-RSCH) <https://sites.google.com/view/seed-ua>

Бюджет – 120 398.00 євро. (із них грант ЄС - 96 318.00 євро)

Мета проєкту: Проєкт розрахований на три роки (2022-2025), має на меті створення Центру Досконалості, який покликаний стати регіональним осередком вдосконалення викладання, дослідження та просвітницької діяльності у галузі Європейських студій в Україні. Структурно активності Центру Досконалості передбачають три основні вектори: 1) підвищення кваліфікації для вчителів і викладачів ЗЗСО, профтехосвіти та Євроклубів (з метою надання інноваційних інструментів та сучасних навчальних матеріалів для викладання дисциплін, пов'язаних з історією та сучасністю Європейського Союзу); 2) спеціальні курси для студентів факультетів, які не мають у своїх освітніх програмах дисциплін, дотичних до ЄС; 3) дослідження, спрямовані на вивчення історії Європейського Союзу, Європи та європейських цінностей.

Також завдяки діяльності Зимової школи SEED було виграно ще три міжнародні проєкти по програмі Еразмус+ на загальну суму 90 000 євро.

3 вересня 2023 року члени Центру доєднались до виконання нових проєктів ЄС програми Еразмус+:

- Кеда М.К. Європейський досвід протидії дезінформації та пропаганді: базові навчки для вчителя майбутнього (2023-2026) Erasmus+ Jean Monnet Module 101127022–NETTING–ERASMUS-JMO2023-HEI-TCH-RSCH
- Кеда М.К. Європа та європейці у світлі суперництва інтелектуальних традицій (2023-2026) Erasmus+ Jean Monnet Module ERASMUS-JMO-2023-HEI-TCH-RSCH
- Коваленко О.О. Гендерна рівність в ЄС: від історичних витоків до сучасних досягнень (2023-2026) Erasmus+ Jean Monnet Module ERASMUS-JMO-2023-HEI-TCH-RSCH

Закупка техніки

За звітний період коштами ЦЄС було закуплено для університета

- 5 ноутбуків
- Мультимедіакомплекс
- Комп'ютер стаціонарний для кафедри всесвітньої історії (комплект: блок, екран, колонки, мишка, клавіатура)
- Мультимедіапроектор
- Мультифункціональний екран (телевізор)
- МФУ (принтер)
- 7 блогерських наборів, мікрофони, лазерні указки, картриджи тощо.

Загалом за звітний період проєктна діяльність ЦЄС принесла університету **207 419.00 євро** (еквівалент 9 810 449.93 UAH по курсу InfoEuro на момент підготовки звіту – червень 2025 р.)

Директор Науково-дослідного Центру ЄС

доц. Марина КЕДА